

**TQM d.o.o. INSTITUT ZA KVALITET,
STANDARDIZACIJU I EKOLOGIJU**

**Modrac b.b., Lukavac, BiH
ID broj: 4209977290008
PDV broj: 209977290008**

**Tel/fax: +387 35 553 999
Tel/fax: +387 35 554 444
Tel/fax: +387 35 560 309**

**Mob: +387 61 315 036
E-mail: kvalitetiokolis@tqm.ba
Web: www.tqm.ba**

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM

FARMA ZA TOV PILIĆA

29000 jedinki

**Visočica d.o.o. Sarajevo
Neumska br. 15, 71210 Ilidža, BiH**

Broj: 16-21-4572-1/25

Datum: 30.06.2025. godine

OPŠTI PODACI:

Naručilac: **Visočica d.o.o. Sarajevo**
Neumska br. 15,
71210 Ilidža, BiH

Projekat: **Plan upravljanja otpadom**
Farma za tov pilića 29000 jedinki

Broj: 16-21-4572-1/25

Datum dokumenta: 30.06.2025.

Izvršilac: **TQM d.o.o. Lukavac**
Institut za kvalitet, standardizaciju i ekologiju
Modrac b.b., 75300 Lukavac
Identifikacioni broj: 4209977290008
PDV broj: 209977290008
tel/fax: +387 35 553 999, 554-444, 554-445
web: www.tqm.ba, email: info@tqm.ba

SADRŽAJ

Uvod	4
1. NAZIV I ADRESA OPERATORA / INVESTITORA.....	5
2. DEFINICIJE.....	6
3. LOKACIJA POGONA I POSTROJENJA.....	7
4. OPIS POGONA I POSTROJENJA I AKTIVNOSTI (PLAN, TEHNIČKI OPIS RADA ITD.)	8
5. DOKUMENTACIJA O OTPADU KOJI PROIZVODI PREDUZEĆE (PORIJEKLO, VRSTE OTPADA U SKLADU SA LISTOM OTPADA, SASTAV I KOLIČINA).....	9
6. MJERE KOJE SE TREBAJU PREDUZETI RADI SPRJEČAVANJA PROIZVODNJE OTPADA, POSEBNO KADA SE RADI O OPASNOM OTPADU	13
6.1. Mjere za sprečavanje nastanka otpada.....	13
6.2. Mjere za prikupljanje otpada.....	14
7. ODVAJANJE OTPADA.....	14
8. ODLAGANJE OTPADA NA ODLAGALIŠTU	16
9. METODE TRETMANA I/ILI ODLAGANJA	17
9.1. Ponovno korištenje i/ili recikliranje otpada.....	17
9.2. Tretman otpada	17
9.3. Konačno odlaganje otpada.....	18
9.4. Ostale mjere za upravljanje otpadom	18
9.5. Evidencija otpada	18
9.6. Osoba odgovorna za poslove upravljanja otpadom.....	19
9.7. Pomoćna oprema i prevencija nastanka otpada.....	19
PRILOZI:	19

Uvod

Na osnovu odredbe člana 19. Zakona o upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj: 33/03, 72/09, 92/17 i 72/24), Plan upravljanja otpadom je zakonska obaveza svakog operatora postrojenja za koje je potrebna okolinska dozvola. Plan upravljanja otpadom za pravno lice **Visočica d.o.o. Sarajevo** određuje: način, prihvata i upravljanje nastalim otpadom. Takođe, planom se definišu aktivnosti za dugoročni način upravljanja otpadom, mogućnosti njegove prilagodbe u slučaju izmjena tehnološkog procesa uz uvažavanje, najčešće, ekonomskih ograničenja.

Svrha izrade Plana upravljanja otpadom na predmetnoj lokaciji je prikaz tokova otpada od njegovog nastanka, način sakupljanja, prijevoza, tretmana kao i trenutnog i konačnog odlaganja, na način najmanjeg mogućeg negativnog utjecaja na okoliš.

Planom se posebno reguliraju slijedeće aktivnosti:

- načini i procedure upravljanja otpadom i sekundarnim sirovinama;
- zaštita okoliša od ispuštanja ili nekontroliranog odlaganja otpada.

Doneseni Plan aktivnosti operator je dužan ažurirati svake pete godine ili nakon značajnije promjene u radu postrojenja. Prije roka ažuriranja potrebno je vršiti stalni proces revizije postignutih ciljeva i pratiti nastala poboljšanja, takođe, korektivne mjere poduzeti u slučaju ne postizanja postavljenih ciljeva.

Plan upravljanja otpadom prema članu 19. Zakona o upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj: 33/03, 72/09, 92/17 i 72/24), treba da sadrži:

- dokumentaciju o otpadu koji proizvodi preduzeće (porijeklo, vrste otpada u skladu sa listom otpada, sastav, količina);
- mjere koje se trebaju poduzeti radi sprječavanja proizvodnje otpada, posebno kada se radi o opasnom otpadu;
- odvajanje otpada, posebno opasnog otpada od druge vrste otpada i od otpada koji će se ponovo koristiti;
- odlaganje otpada na deponiji;
- metode tretmana i/ili odlaganja.

Postojeće stanje i način upravljanja otpadom analizirano je na osnovu obilaska lokacije, praćenja procesa rada i analize rukovođenja.

1. NAZIV I ADRESA OPERATORA / INVESTITORA

Osnovni podaci o nazivu i adresi operatora/investitora prikazani su u tabeli 1.

Tabela 1. Osnovni podaci o operateru/investitoru

1.	Naziv investitora	Visočica d.o.o. Visoko
2.	Adresa investitora	Neumska br. 15, 71000 Sarajevo, BiH
3.	Lokacija objekta	Korča -Tarčin, općina Hadžići
5.	Pravni oblik	Društvo sa ograničenom odgovornošću - d.o.o.
6.	JIB	4200321030002
7.	Kontakt osoba	Samija Aljović
8.	Tel: Fax:	+387 61 368 551
9.	E-mail	visocicadoo@gmail.com

2. DEFINICIJE

Za potrebe ovog Plana koriste se slijedeće definicije:

Upravljanje otpadom – znači sistem aktivnosti i radnji vezanih za otpad, uključujući prevenciju nastanka otpada, smanjivanje količine otpada i njegovih opasnih karakteristika, tretman otpada, planiranje i kontrolu aktivnosti i procesa upravljanja otpadom, transport otpada, uspostavljanje, rad, zatvaranje i održavanje uređaja za tretman otpada nakon zatvaranja, monitoring, savjetovanje i obrazovanje u vezi sa aktivnostima i radnjama na upravljanju otpadom.

Otpad – znači sve materije ili predmete koje vlasnik odlaže, namjerava odložiti ili se traži da budu odložene u skladu sa jednom od kategorija otpada navedenoj u listi otpada i utvrđenoj u provedbenom propisu;

Opasni otpad – je svaki otpad koji je utvrđen posebnim propisom i koji ima jednu ili više karakteristika koje prouzrokuju opasnost po zdravlje ljudi i okoliš po svom porijeklu, sastavu ili koncentraciji, kao i onaj otpad koji je naveden u listi otpada kao opasni i reguliran provedbenim propisom;

Neopasni otpad – je otpad koji nije definiran kao "opasni otpad";

Komunalni otpad – je otpad iz domaćinstva kao i drugi otpad koji je zbog svoje prirode ili sastava sličan otpadu iz domaćinstva;

Tehnološke otpadne vode – označavaju sve otpadne vode koje nastaju u tehnološkim postupcima i ispuštaju se iz objekata u kojima se obavlja bilo kakva industrijska ili privredna aktivnost, osim sanitarnih otpadnih voda i oborinskih voda;

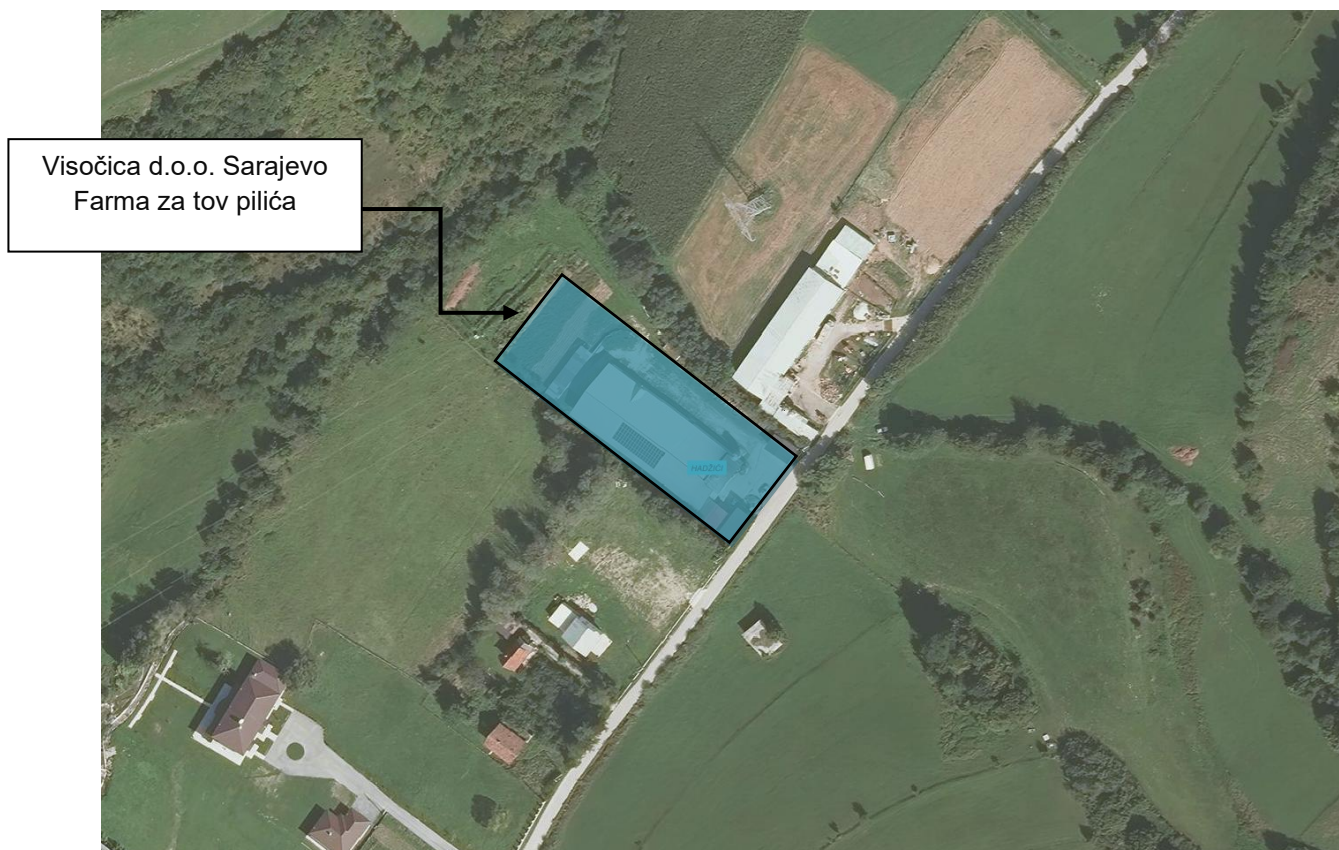
Otpadni muljevi – su tekuće, polutekuće tvari koji potječu iz različitih aktivnosti, a koji su tijekom korištenja postali neprikladni za upotrebu prema prvobitnoj namjeni (talog separatora ulja i masti, septičke jame);

Recikliranje otpada – je djelatnost ponovne obrade otpada u proizvodnom procesu, uključujući i organsko recikliranje, ali ne korištenje u energetske svrhe;

Odlaganje otpada – je djelatnost kontroliranog, trajnog odlaganja otpada nagrađevine za odlaganje-odlagališta ili bilo koju od djelatnosti trajnog odlaganja otpada.

3. LOKACIJA POGONA I POSTROJENJA

Farma za tov pilića Visočica d.o.o. Sarajevo nalazi se na lokaciji Korča-Tarčin, općina Hadžići. Objekti farme izgrađeni su na zemljištu označenim kao k.č. 1009/2 k.o. Duranovići, općina Hažići.

Lokacija farme okružena je uglavnom poljoprivrednim i šumskim zemljištem, te individualnim stambenim objektima (najbliži stambeni objekat je udaljen cca. 65 m od lokacije). Rijeka Korča udaljena je cca. 60 m od lokacije. Pristup objektima omogućen je sa asfaltiranog lokalnog puta.

4. OPIS POGONA I POSTROJENJA I AKTIVNOSTI (PLAN, TEHNIČKI OPIS RADA ITD.)

Objekti namijenjeni za tov pilića nalaze se na lokaciji Korča-Tarčin, općina Hadžići. Ukupni kapacitet objekta za tov je 29000 jedinki.

Na predmetnoj lokaciji nalazi se slobodnostojeći objekat za tov pilića. Tehnološki proces u objektu farme obuhvata sve postupke i aktivnosti uobičajene i neophodne za proces uzgoja peradi, odnosno uzgoja i plasmata pilića.

Osnovni tehnološki postupci i aktivnosti na farmi su:

- Dovoz hrane;
- Unos stelje;
- Doprema jednodnevnih pilića;
- Uzgoj pilića;
- Otprema pilića otkupljivaču;
- Odvoz stelje;
- Čišćenje i dezinfekcija objekta;
- Međuturnusna pauza.

U sklopu planiranog poslovnog objekta, u namjenskoj prostoriji, u optimalnim količinama i najprije temperaturnim uslovima, vrši se prijem i tov pilića. Količine hrane i vode, kao i njihov kvalitet koji se koriste za uzgoj, propisani su od proizvođača. Hrana za uzgoj se skladišti u posebnoj prostoriji pored objekta (silos za hranu) na vodonepropusnoj podlozi-zaribani beton.

Na farmi se obavlja uzgoj pilića u turnusima. Turnus traje cca. 35-42 dana, a u toku godine se ostvari 5-6 turnusa, sa pauzama između turnusa cca. do 20 dana. Za tov se koristi više vrsta hrana, zbog potrebnog različitog sadržaja proteina u hrani zavisno o starosti pilića. Usljed šoka od nestanka električne energije i drugih faktora – bolesti, neizbježno dolazi do uginuća određenog broja pilića. Nakon završetka turnusa i isporuke pilića, farma se čisti prije svega od izmeta, prostirke i ostatka hrane. Nakon uklanjanja ove vrste otpada, prostor se čisti toplom vodom pod pritiskom i obavlja se dezinfekcija. Do nabavljanja novih pilića ostavlja se pauza do cca. 20 dana.

Pilići se isporučuju kupcima po ugovorenoj dinamici, a manipulacija utovara/istovara se izvodi ispred predmetnih objekata.

Čišćenje i održavanje ovog objekta se dijeli na:

- Povremeno suho čišćenje i održavanje pomoćnih prostorija;
- Suho čišćenje izmeta-gnojiva nakon završetka turnusa;
- Pranje farme i dezinfekcija nakon završetka turnusa.

5. DOKUMENTACIJA O OTPADU KOJI PROIZVODI PREDUZEĆE (PORIJEKLO, VRSTE OTPADA U SKLADU SA LISTOM OTPADA, SASTAV I KOLIČINA)

U svrhu monitoringa čvrstog otpada koji će nastajati i nastaje na lokaciji farme za tov pilića, operator Visočica d.o.o. Sarajevo, je donio Plan upravljanja otpadom kojim se obezbjeđuje: smanjenje otpada po količini, tretiranje nastalog otpada na način kojim se osigurava povrat sirovinskog materijala, redovan odvoz otpada sa lokacije i smanjenje od rizika zagađenja: vode, zraka i tla. Također, imenovana je odgovorna osoba za sprovođenje donešenog Plana upravljanja otpadom, a koja je u obavezi vođenja pismenih zabilješki - Dnevnika rada o količini nastalog otpada po kategorijama u skladu sa listom otpada.

Monitoring nastanka čvrstog otpada potrebno je vršiti na mjesečnom nivou, koji treba biti osnova za izradu godišnjeg izvještaja.

Tokom redovnog rada operator je obavezan, u skladu sa odredbama člana 19. Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“, broj 15/21) i u skladu sa odredbama Zakona o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj 33/03, 72/09, 92/17 i 72/24), poduzeti adekvatne mjere za upravljanje otpadom i osigurati osnovne mjere u cilju sprečavanja stvaranja otpada, recikliranja i tretiranja otpada za ponovnu upotrebu, ekstrakciju sirovina i moguće energije, te sigurno odlaganje.

Pravilnikom o kategorijama otpada sa listama („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05) propisane su kategorije otpada sa listama, prema osobinama otpada i djelatnostima iz kojih potječe otpad, te obaveza njihovog korištenja. Otpad se svrstava prema osobinama i djelatnostima iz kojih potječe u dvadeset grupa. U skladu s članom 4. Pravilnika, za potrebe upravljanja otpadom, klasificiran je otpad koji nastaje na lokaciji farme Visočica d.o.o. Sarajevo što je prikazano u nastavku. Otpad označen (*) se prema Pravilniku smatra opasnim otpadom.

Tabela 2. Otpad koji nastaje na predmetnoj lokaciji farme

Šifra otpada	Naziv otpada	Godišnja količina proizvedenog otpada	Način odlaganja i zbrinjavanja otpada
02 OTPAD IZ POLJODJELSTVA, VRTLARSTVA, PROIZVODNJE VODENIH KULTURA, ŠUMARSTVA, LOVA I RIBARSTVA, PRIPREMANJA HRANE I PRERADE			
02 01 otpad iz poljodjelstva, vrtlarstva, proizvodnje vodenih kultura, šumarstva, lova i ribarstva			
02 01 01	Talozi od ispiranja i čišćenja	Procijenjena količina - cca. 20 m ³	Prikupljanje u sabirnu jamu – vodonepropusna jama za tehnološke otpadne vode, koja se po potrebi prazni Otpad zbrinjavati putem ovlaštenog pravnog lica
02 01 02	Otpadna životinjska tkiva	Procijenjena količina – cca. 1 t	Privremeno odlagati u namjenske posude sa rashladnim uređajem Odlaganje na groblju za životinje u skladu sa zakonskim propisima uz nadzor veterinarske službe
02 01 06	Životinjske fekalije, urin i gnoj (uključujući pokvarenu slamu), efluenti, koji se posebno sakupljaju i obrađuju izvan kruga njihovog nastanka	Procijenjena količina - cca. 450 t	Privremeno odlaganje u vodonepropusnu lagunu/đubrišnu jamu, koja se povremeno prazni Preuzimanje i odvoz obavlja Zemljoradnička zadruha Tarčin - Hadžići
18 OTPAD KOJI NASTAJE KOD ZAŠTITE ZDRAVLJA LJUDI I ŽIVOTINJA I/ILI SRODNIH ISTRAŽIVANJA (isključujući otpad iz domaćinstava i restorana koji ne potiče iz neposredne zdravstvene zaštite)			
18 02 otpad od istraživanja, dijagnosticiranja, liječenja ili prevencije bolesti u životinja			
18 02 02*	Ostali otpad čije sakupljanje i odlaganje podliježe specijalnim zahtjevima radi prevencije infekcije*	Procijenjena količina - cca. 8 kg	Aktivnosti koje mogu proizvoditi navedeni otpad obavlja ovlašteni operator. Operator nastali otpad odnosi sa sobom i isti odlaže na adekvatan način u krugu vlastite lokacije. Tako da ova vrsta otpada ne zaostaje na lokaciji predmetnog pogona.
20 KOMUNALNI OTPAD (OTPAD IZ DOMAĆINSTVA I SLIČNI OTPAD IZ INDUSTRIJSKIH I ZANATSKIH POGONA I IZ USTANOVA) UKLJUČUJUĆI ODVOJENO PRIKUPLJENE SASTOJKE			

20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01)			
20 01 36	Odbačena električna i elektronska oprema nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23	Procijenjena količina – cca. 0,5 m ³	Privremeno odlaganje u namjenske kontejnere Otpad zbrinjavati putem ovlaštenog pravnog lica
20 03 ostali komunalni otpad			
20 03 01	Miješani komunalni otpad	Procijenjena količina – cca. 4 m ³	Privremeno odlaganje u namjenske kontejnere Otpad zbrinjavati putem ovlaštenog pravnog lica
20 03 04	Muljevi iz septičkih jama	Procijenjena količina - cca. 72 m ³	Privremeno prikupljanje u septičku jamu bez ispuštanja efluenta, koja se povremeno prazni od strane JKP Komunalac d.o.o. Hadžići

Kruti otpad kao što je slama, životinjske fekalije, urin i gnoj nastaje prilikom čišćenja objekata za proizvodnju.

Kao otpad na farmi za tov pilića javljaju se uginule jedinke. Mortalitet prilikom tova pilića u toku jednog turnusa iznosi cca. 5% od ukupnog broja pilića.

Otpad koji nastaje od liječenja i prevencije bolesti ne ostaje na lokaciji. Ovlašteni operateri koji obavljaju aktivnosti liječenja i prevencije bolesti pilića, nastali otpad odnose sa sobom i isti odlažu na adekvatan način u krugu vlastite lokacije te zbrinjavaju preko ovlaštenog pravnog lica. Količine ovog otpada su veoma male.

Komunalni otpad će se sakupljati u namjenski kontejner, kantu za tu vrstu otpada i povremeno će se odvoziti sa lokacije.

Operator za opasni otpad označen zvjezdicom (*) mora:

- Voditi evidenciju o količinama po vrstama opasnog otpada;
- Vršiti odvojeno sakupljanje po vrsti, odnosno kategoriji otpada;
- Skupljaču predati prateći list za opasni otpad s podacima o vrsti, količini, porijeklu i načinu pakovanja opasnog otpada;
- Čuvati evidenciju najmanje 5 godina;
- Prema potrebi evidenciju staviti na uvid inspektoru zaštite okoliša.

Operator Visočica d.o.o. Sarajevo, ima sklopljene sljedeće ugovore za zbrinjavanje nastalog otpada na premetnoj lokaciji:

- Ugovor o pružanju usluga iscrpavanja i odvoženja otpadnih voda iz septičke jame zaključen sa JKP „Komunalac“ d.o.o. Hadžići;
- Ugovor o odvozu gnojiva sa farme zaključen sa Zemljoradnička zadruga, sa sjedištem u Tarčinu b.b. koga zastupa Nikšić Mehmed;

Navedeni ugovori dati su u prilogu Zahtjeva za izdavanje okolinske dozvolu.

Upravljanje otpadom koji nastaje pri ovoj djelatnosti vrši se, prema Zakonu o upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03, 72/09, 92/17 i 72/24), Pravilniku o kategorijama otpada sa listama ("Službene novine Federacije BiH", broj 09/05), Uredbi o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada ("Službene novine Federacije BiH", broj 38/06), klasificiranjem otpada i predavanjem organizacijama ovlaštenim za zbrinjavanje pojedinih vrsta otpada. U skladu sa članom 4. Pravilnika, za potrebe upravljanja otpadom, proizvođač otpada je klasificirao otpad koji nastaje na lokaciji ovog pogona i postrojenja. Otpad označen (*) se prema Pravilniku smatra opasnim otpadom.

6. MJERE KOJE SE TREBAJU PREDUZETI RADI SPRJEČAVANJA PROIZVODNJE OTPADA, POSEBNO KADA SE RADI O OPASNOM OTPADU

Cilj mjera za upravljanje otpadom je osiguranje uslova za sprječavanje nastajanja otpada, omogućavanje prerade otpada za njegovu ponovnu upotrebu, izdvajanje korisnih materijala i njihovo korištenje za proizvodnju energije i sigurno odlaganje otpada. Također, operator je imenovao stručnu i odgovornu osobu za izradu, ažuriranje i sprovođenje Plana upravljanja otpadom.

Upravljanjem otpadom treba se osigurati:

- minimalno nastajanje otpada odnosno smanjenje ili uklanjanje njegovih opasnih karakteristika,
- smanjenje nastanka otpada po količini,
- selektivno prikupljanje otpada,
- poduzimanje svih neophodnih mjera koje osiguravaju privremeno i konačno odlaganje otpada bez ugrožavanja zdravlja ljudi i bez stvaranja štete ili uzrokovanja značajnijeg rizika po okoliš.

6.1. Mjere za sprečavanje nastanka otpada

U cilju smanjenja nastajanja otpada koji se javlja tokom rada farme za tov pilića, nužno je poduzeti mjere kako bi se smanjilo nastajanje otpada (racionalno korištenje resursa, izdvajanje korisnih materijala i adekvatno privremeno skladištenje otpada). Jedan od ciljeva upravljanja otpadom je kontrolirano odlaganje, sprječavanje neadekvatnog upravljanja otpadom, kontrolirana nabavka i potrošnja sredstava i materijala koji postaju otpad, edukacija o postupanju sa otpadom i sigurno odlaganje otpada uz poduzimanje svih neophodnih mjera na zaštiti ljudi i okoline. Pored provođenja mjera smanjenja količine otpada koja nastaje, uspostave sistema selektivnog prikupljanja i odvajanja otpada radi ponovne upotrebe ili sekundarnog iskorištavanja gdje god je to moguće, neophodno je provesti i mjere osiguravanja prostora za skladište opasnog otpada te pravilnog privremenog skladištenja opasnog otpada do trenutka preuzimanja ove vrste otpada od strane ovlaštene firme. Materijale čijom upotrebom nastaje opasni otpad potrebno je, gdje god je to moguće, zamijeniti materijalima čija upotreba ne generira opasni otpad. Održavanjem i servisiranjem vozila i opreme koja će biti u upotrebi tokom rada farme prema uputstvima proizvođača (preventivna održavanja opreme i vozila produžuju vijek trajanja) bit će minimiziran otpad koji bi inače nastao na farmi. Na smanjenje količina otpada za konačno odlaganje uticat će i izdvajanje otpada (metal, guma, ulja i zauljeni tečni i kruti otpad) koji će se predavati na reciklažu i daljnje upravljanje ovlaštenim firmama, ukoliko nastane. Otpad koji nastaje u administrativnim kancelarijskim aktivnostima potrebno je odvojeno prikupljati u svrhu ponovne upotrebe ili reciklaže, gdje god je to moguće. Planom upravljanja otpadom identificiraju se sva mjesta gdje nastaje otpad, mjesta na kojima se privremeno odlaže otpad, kao i način daljeg zbrinjavanja otpada.

6.2. Mjere za prikupljanje otpada

Mjere odnosno način prikupljanja otpada dat je u tabeli 3. Lista otpada sa šiframa, mjestom nastanka i prikupljanja, mjesto krajnjeg zbrinjavanja.

7. ODVAJANJE OTPADA

Sve različite vrste otpada koje nastaju na lokaciji farme za tov pilića, potrebno je odvojeno prikupljati u namjenske kontejnere i pravilno skladištiti do trenutka preuzimanja otpada od strane ovlaštenog pravnog lica.

U nastavku se daju osnovne upute za odvajanje otpada i privremenog skladištenja otpada, a posebno opasnog otpada.

Otpadni materijal mora biti sigurno i bezbjedno skladišten u odgovarajućim kontejnerima. Otpad koji je namijenjen za predaju različitim pravnim licima za upravljanje otpadom mora biti razdvojen. Odvojeno prikupljeni otpad se ne smije miješati jer bi takav postupak ometao ili spriječio aktivnosti na povratu komponenti većine ili cjelokupne količine otpada¹.

Otpad koji se prikuplja po sistemu selektivnog prikupljanja otpada, potrebno je prethodno odvojiti od ostale količine proizvedenog otpada².

Otpad koji u međusobnom kontaktu izaziva hemijske reakcije mora se odvojeno čuvati³.

Otpad koji se transportuje do drugog ovlaštenog lica po potrebi zahtijeva pakiranje u ambalažu prethodno dogovorenu sa prijevoznikom uzimajući u obzir vrstu vozila i prijevoznog sredstva kako bi otpadni materijal bio bezbjedan i kako se ne bi prolio ili rasuo tijekom prijevoza.

Opasni otpad koji se transportuje do drugog ovlaštenog lica pakuje se u adekvatnu zatvorenu posudu koja može izdržati opterećenje svakodnevne upotrebe i umjerene uslove skladištenja i koja sprječava da otpad dođe u kontakt sa okolinom⁴.

Ambalaža i naljepnice koje se koriste za prikupljanje otpada moraju biti izrađene od materijala koji nije reaktivan sa opasnim otpadom. Na lokacijama selektivnog sakupljanja otpada postaviti upozorenja o obaveznom selektivnom odlaganju otpada. Vrste i izgled naljepnica definisati kroz posebno uputstvo Operatora⁵.

Ako se skladišti otpad za koji sadržaj nije poznat, potrebno je poduzeti mjere koje uključuju ispitivanje i analize u cilju utvrđivanja karakteristika otpada. Do utvrđivanja

¹ Član 6. Uredbe o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada („Sl. novine FBiH“, br. 38/o6)

² Član 6. Uredbe o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada („Sl. novine FBiH“, br. 38/o6)

³ Član 6. Uredbe o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada („Sl. novine FBiH“, br. 38/o6)

⁴ Član 7. Uredbe o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada („Sl. novine FBiH“, br. 38/o6)

⁵ Član 7. Uredbe o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada („Sl. novine FBiH“, br. 38/o6)

karakteristika, otpad se tretira kao opasni otpad⁶ i u skladu s Pravilnikom o kategorijama otpada sa listama ima oznaku zvjezdice (*).

Otpad koji se skladišti u zatvorenim kontejnerima ili koji se vizualno ne može identificirati treba biti označen natpisom (etiketom) sadržaja.

Za konačno zbrinjavanje pojedinih vrsta otpada potrebno je sklopiti ugovore sa firmama ovlaštenim za ovu vrstu poslova.

Prije prenosa, transporta, povrata komponenti ili odlaganja otpada potrebno je osigurati da se otpad skladišti i po potrebi pakuje na sljedeći način:

- Otpad se ne smije prosuti ili rasuti kao rezultat neadekvatnog tretiranja otpada ili prirodnih pojava;
- Tečni otpad i procjedne vode se ne smiju ispuštati u odvode, vodene tokove ili okolno zemljište;
- Otpad mora biti osiguran od vandalizma, krađe, manipulacije od strane neovlaštenih ljudi i životinja ili bilo koje druge vrste nepravilnosti;
- Otpad ne smije ostavljati negativne posljedice na okolinu, niti smije biti uzrok uznemiravanja uslijed razvoja neprijatnih mirisa ili narušavanja estetskih karakteristika i vrijednosti krajolika.

⁶ Prema Pravilniku koji određuje postupanje sa opasnim otpadom koji se ne nalazi na listi otpada ili čiji je sadržaj nepoznat („Sl. novine FBiH“, br. 33/03)

8. ODLAGANJE OTPADA NA ODLAGALIŠTU

U cilju provođenja Plana upravljanja otpadom, odnosno zaštite okoliša te zdravlja i sigurnosti ljudi, neophodno je izvršiti pripremu aktivnosti koje se tiču uspostave privremenog skladištenja otpada.

Privremeno skladištenje otpada na lokaciji farme potrebno je obavljati prema vrstama otpada u namjenske kontejnere ili posude.

Skladište opasnog otpada mora biti zatvoreno ili ograđeno natkriveno skladište, te mora imati odjeljke/posebne posude kako bi se opasni otpad mogao skladištiti prema grupama i podgrupama. Sve površine i posude moraju biti nepropusne i otporne na djelovanje opasnog otpada. Opasni otpad se treba skladištiti u posudama, spremnicima ili drugoj ambalaži za čuvanje i prijevoz opasnog otpada koji moraju imati natpis „Opasni otpad“ i naziv vrste opasnog otpada. Posude, spremnici ili druga ambalaža i oznake na njima moraju biti otporne na djelovanje opasnog otpada i sigurni za rukovanje. O grupama i količini skladištenog opasnog otpada mora se voditi evidencija. Plan postupanja u slučaju izvanrednih situacija mora biti istaknut na vidnom mjestu u skladištu opasnog otpada. Osobe odgovorne za skladište opasnog otpada i za prikupljanje opasnog otpada moraju biti upoznate sa načinom rada, opasnostima i mjerama zaštite na radu i zaštite okoliša, kroz redovnu obuku i provjeru znanja iz oblasti upravljanja otpadom.

9. METODE TRETMANA I/ILI ODLAGANJA

9.1. Ponovno korištenje i/ili recikliranje otpada

Ponovno korištenje provodi se upotrebom istog materijala više puta, ukoliko je moguće, dok recikliranje podrazumijeva skup aktivnosti u kojima od prikupljenih sekundarnih sirovina nastaju novi proizvodi.

Reciklaža se temelji na odvojenom prikupljanju iskoristivog otpada na mjestu nastanka jer se time formiraju odvojeni tokovi različitih vrsta iskoristivih otpadnih materijala (npr. papir, plastika, staklo, ambalaža i ambalažni otpad i električni i elektronički - EE otpad) te što je najvažnije, osigurava odvojeno prikupljanje opasnog i neopasnog otpada.

Ponovno korištenje i/ili recikliranje odvojeno prikupljenih frakcija miješanog komunalnog otpada trenutno ovise o praksama nadležnog komunalnog preduzeća sa kojim Investitor ima sklopljen ugovor. Ukoliko komunalno preduzeće ne vrši povrat materijala i/ili energije iz odvojeno prikupljenih frakcija otpada, operator može razmotriti i opciju predavanja izdvojenih frakcija otpada ovlaštenom pravnom licu koje vrši iskorištavanje materijala i/ili energije (npr. ambalažni otpad se može predati operatoru ambalaže i ambalažnog otpada).

S ciljem ponovnog korištenja i/ili recikliranja otpada od ambalaže, operator može putem ugovora prenijeti svoje obaveze na operatora sistema upravljanja ambalažom, ovlaštenog od strane FMOIT, koji će dalje obezbijediti da sakupljač ambalažnog otpada redovno preuzima i sakuplja ambalažni otpad, vrši njegovo selektivno razdvajanje te ponovno iskorištavanje ambalažnog otpada za reciklažu u ovlaštenim postrojenjima i odlaganje neiskoristivog dijela ambalažnog otpada na odlagalištima.

Ponovno korištenje EE otpada moguće je osigurati npr. povoljnom prodajom ispravnih električnih uređaja, a recikliranje ostvariti predajom ove vrste otpada operatoru sistema upravljanja EE otpadom, ovlaštenom od strane FMOIT. Operator EE otpada dalje osigurava da sakupljač EE otpada redovno preuzima i sakuplja EE otpad, vrši njegovo selektivno razdvajanje te ponovno iskorištavanje EE otpada za reciklažu u ovlaštenim postrojenjima te odlaganje neiskoristivog dijela EE otpada na odlagalištima ili izvoz neiskoristivog dijela EE otpada za koji ne postoje nacionalni kapaciteti za finalnu obradu/odlaganje.

9.2. Tretman otpada

Tretman otpada podrazumijeva fizičke, termalne, hemijske ili biološke procese, uključujući sortiranje, koji mijenjaju karakteristike otpada u cilju smanjivanja količine ili opasnih osobina, olakšavaju rukovanje ili povećavaju povrat komponenti.

Na lokaciji pogona se osim odvojenog prikupljanja otpada neće provoditi ostali načini tretman otpada. Preciznije, vrši se razdvajanje i privremeno skladištenje otpada do trenutka isporuke firmama ovlaštenim za upravljanje otpadom.

9.3. Konačno odlaganje otpada

Otpad se ne smije deponovati ili dozvoliti da se deponuje na bilo koju lokaciju koja ne posjeduje dozvolu za odlaganje i ako odlaganje nije u skladu sa odredbama iz dozvole za upravljanje otpadom.

Otpad se smije prenositi na treće osobe, ako je ta osoba ovlaštena da prevozi, skladišti, obnavlja ili odlaže otpad navedene vrste ili sastava.

Opasni otpad se mora posebno odvajati i privremeno skladišti odvojeno od ostalih vrsta otpada te predavati ovlaštenim firmama na dalje zbrinjavanje.

Za preuzimanje svih vrsta otpada koji nastaje na predmetnoj lokaciji i njegovo konačno zbrinjavanje operator je dužan zaključiti ugovor za ovlaštenim pravnim licima za tu vrstu djelatnosti.

9.4. Ostale mjere za upravljanje otpadom

U aktivnostima upravljanja otpadom, operator je dužan provoditi i druge mjere koje su predočene u narednom dijelu teksta.

9.5. Evidencija otpada

Prilikom svakodnevnog rada farme uzgoja brojlera doći će do stvaranja opasnog i neopasnog otpada.

U nastavku je objašnjen sistem evidentiranja otpada.

Evidencija o otpadu (neopasnom i opasnom) treba sadržavati sljedeće podatke:

- datum evidencije,
- podatke o nastalom otpadu (vrsta i količina otpada, šifra otpada),
- način skladištenja otpada,
- ime ovlaštenog operatora kojem je otpad predan,
- odgovorna osoba.

Za svaku pošiljku neopasnog i opasnog otpada operator će pripremiti evidencijski list. Evidencijski list radi se u dva primjerka od kojih se jedan predaje operatoru kojemu se otpad predaje, a jedan čuva u vlastitoj arhivi. Na osnovu pohranjenih dokumenata može se utvrditi količina predanog opasnog i neopasnog otpada. Primjeri evidencijskih listova dati su u prilogu ovog dokumenta. Kao što je već navedeno, u skladu sa Uredbom o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada, obavezno je popunjavanje transportne dokumentacije za otpad koji se prevozi.

Operator kojemu je otpad predan na dalje upravljanje, dužan je voditi spomenutu evidenciju o otpadu, a potvrdu o konačnom zbrinjavanju otpada dostaviti odgovornoj osobi za poslove upravljanja otpadom. Evidencija o preuzetom otpadu vodi se svaki put kada se otpad (neopasni i opasni) preuzima na dalje zbrinjavanje.

9.6. Osoba odgovorna za poslove upravljanja otpadom

U skladu sa članom 20. Zakona o upravljanju otpadom, operator će imenovati osobu koja će biti odgovorna za poslove upravljanja otpadom, ažuriranje i provođenje Plana upravljanja otpadom.

9.7. Pomoćna oprema i prevencija nastanka otpada

Potrebno je kontinuirano provoditi mjere edukacije uposlenika iz oblasti upravljanja otpadom o pravilnom razdvajanju otpada s ciljem izdvajanja i povrata korisnih komponenti.

Potrebno je kontinuirano provoditi mjere edukacije uposlenika iz oblasti upravljanja otpadom o pravilnom razdvajanju otpada s ciljem izdvajanja i povrata korisnih komponenti.

Operator će upravljanje otpadom provoditi kroz tri vrste pristupa:

- Smanjena upotreba materijala koji generiraju otpad;
- Ponovna upotreba otpada;
- Odvojeno prikupljanje otpada s ciljem recikliranja i/ili ponovne upotrebe.

Pored mjera selektivnog prikupljanja i odvajanja otpada radi sekundarnog iskorištavanja, u cilju upravljanja otpadom je i sljedeće:

- Edukacija o postupanju sa različitim vrstama otpada;
- Sprečavanje neadekvatnog upravljanja otpadom;
- Sigurno privremeno skladištenje otpada;
- Kontrolirano odlaganje.

PRILOZI:

- Rješenje o imenovanju odgovorne osobe;
- Evidencijski list.

Visočica d.o.o. Sarajevo

Broj _____/2025.

Predmet: RJEŠENJE o imenovanju odgovorne osobe za provođenje i ažuriranje Plana
upravljanja otpadom

Imenuje se _____, na poslove provođenja i ažuriranja
Plana upravljanja otpadom nastao prilikom korištenja objekata na farmi za tov pilića
Visočica d.o.o. Sarajevo. Imenovani je dužan primjenjivati pozitivne zakonske propise iz
oblasti upravljanja otpadom i zaštite okoline, te o provedenim aktivnostima izvještavati
Direktora preduzeća.

M.P.

Direktor:

Juni, 2025. godine

EVIDENCIJSKI LIST br. _____

Datum: _____

Rb.	Vrsta otpada	Klasifikacija	Količina otpada, kg ili m ³	Količina otpada za odlaganje van lokacije, kg ili m ³	Količina materijala za internu upotrebu, kg ili m ³	Naziv institucije za transport i dalji tretman otpada
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						

Spisak sačinio:

Otpadni materijal preuzeo:
